

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ
Національний університет цивільного захисту України
Навчально-науковий інститут цивільного захисту
Кафедра соціальних і гуманітарних дисциплін

ГУМАНІТАРНИЙ ДИСКУРС СУСПІЛЬНИХ ПРОБЛЕМ: МИНУЛЕ, СУЧАСНЕ, МАЙБУТНЄ

матеріали XXVI Міжнародної наукової конференції,
30 квітня 2026 року

ЧЕРКАСИ – 2026

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
Навчально-науковий інститут цивільного захисту
Кафедра соціальних і гуманітарних дисциплін

**ГУМАНІТАРНИЙ ДИСКУРС
СУСПІЛЬНИХ ПРОБЛЕМ:
МИНУЛЕ, СУЧАСНЕ, МАЙБУТНЄ**

матеріали XXVI Міжнародної наукової конференції

30 квітня 2026 року

Черкаси
2026

УДК 009

Рецензенти:

Валентин ЛАЗУРЕНКО, доктор історичних наук, професор, заслужений працівник освіти України, Черкаський державний технологічний університет;
Наталія ЗЕМЗЮЛІНА, доктор історичних наук, професор, Черкаський національний університет ім. Богдана Хмельницького;
Ольга ПРОЦЕНКО, доктор філософських наук, професор, Національний аерокосмічний університет «Харківський авіаційний інститут».

Головний редактор:

Тетяна ЧУБІНА – доктор історичних наук, професор.

Відповідальний секретар:

Аліна КРИШТАЛЬ – кандидат педагогічних наук, доцент.

Гуманітарний дискурс суспільних проблем: минуле, сучасне, майбутнє: матеріали XXVI Міжнародної наукової конференції, 30 квітня 2026 року. – Черкаси: НУЦЗ України, 2026. 724 с.

У збірнику представлено матеріали XXVI Міжнародної наукової конференції «Гуманітарний дискурс суспільних проблем: минуле, сучасне, майбутнє». Зміст видання охоплює широке коло гуманітарних питань, серед яких особливу увагу приділено розвитку соціальних комунікацій та визначенню ролі соціально-гуманітарних дисциплін у підготовці фахівців служби цивільного захисту. Авторами досліджено особливості впровадження гендерного компонента у сектор безпеки, проаналізовано актуальні питання психології та педагогіки, а також обґрунтовано необхідність гуманітаризації освіти у закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання. Важливе місце у збірнику посідають розвідки, присвячені комплексному впливу російської агресії на українське суспільство. У матеріалах ґрунтовно проаналізовано прямі та опосередковані наслідки війни, запропоновано дієві механізми підтримання життєдіяльності країни в кризових умовах, а також окреслено шляхи майбутнього відновлення, сталого зростання та всебічного розвитку держави. Видання розраховане на здобувачів вищої освіти, молодих науковців і всіх, хто прагне глибше зрозуміти гуманітарні виклики сьогодення.

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Національного університету цивільного захисту України
(протокол № 9 від 27 березня 2026 року)*

*Дозволяється публікація матеріалів збірника у відкритому доступі
комісією з питань роботи із службовою інформацією
у Національному університеті цивільного захисту України
(протокол № 4 від 14 квітня 2026 року)*

<i>Дар'я СТОЛЯРЧУК, Світлана КОСЯК</i> УКРАЇНСЬКА ВИШИВКА ЯК НАЦІОНАЛЬНИЙ ІДЕНТИФІКАЦІЙНИЙ МАРКЕР	127
<i>Діана ТАРАБАНЧУК, Леся ГОРЕНКО</i> МОНУМЕНТАЛЬНЕ ТА ДЕКОРАТИВНЕ МИСТЕЦТВО КИЄВА: ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ДОКУМЕНТАЦІЯ ПАМ'ЯТОК У ПЕРШОМУ ТОМІ ЗВОДУ ПАМ'ЯТОК ІСТОРІЇ ТА КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ.....	129
<i>Богдан ТИЩЕНКО, Сергій СТАСЬ</i> СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ЕВАКУАЦІЇ ПІД ЧАС ПОЖЕЖІ	131
<i>Анна ТОПЧИЛО</i> СОЦІАЛЬНА КОМУНІКАЦІЯ ПСИХОЛОГІВ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ В РОБОТІ З ПОРАНЕНИМИ: ФІЛОСОФСЬКИЙ АСПЕКТ.....	133
<i>Даніїл ТУРАНСЬКИЙ, Валентина ПОДЛЕСНА</i> РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКА ВІЙНА – ВІЙНА «ПРОЗОРОГО ПОЛЯ БОЮ».....	136
<i>Roman FRANCO</i> HUMANITARIAN COMPONENT OF HIGHER EDUCATION AS A FACTOR IN FORMING THE PROFESSIONAL IDENTITY OF STUDENTS OF TECHNICAL INSTITUTIONS IN GERMANY	137
<i>Поліна ЦИБУЛЯ, Яніна ФЕДОРЕНКО</i> УКРАЇНСЬКЕ ШІСТДЕСЯТНИЦТВО: ШЛЯХ ВІД КУЛЬТУРНОГО ВІДРОДЖЕННЯ ДО ІДЕЙНОГО СПРОТИВУ	139
<i>Софія ЦИБУЛЯ, Валентина ПОДЛЕСНА</i> РОЛЬ ГУМАНІТАРНОЇ СКЛАДОВОЇ ОСВІТИ У ФОРМУВАННІ ОСОБИСТОСТІ ФАХІВЦЯ ДСНС УКРАЇНИ	141
<i>Дмитро ЦИМБАЛАРЬ, Людмила ВОРОНОВСЬКА</i> РОЛЬ СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ НАУК У СУЧАСНОМУ ДУХОВНО-ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОМУ ВИХОВАННІ.....	142
<i>Юлія ЧЕРКОВСЬКА, Леся ГОРЕНКО</i> НАУКОВЕ ОСМИСЛЕННЯ ТА ОХОРОНА КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ В УМОВАХ ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ 1917–1920 РР.	145
<i>Ярослав ЧМІЛЕНКО, Яніна ФЕДОРЕНКО</i> КІРОВОГРАДЩИНА У РОКИ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ: ОКУПАЦІЙНИЙ РЕЖИМ, СПРОТИВ ТА ВИЗВОЛЕННЯ.....	147
<i>Олександр ШЕМАЄВ</i> СОЦІАЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ: ІНСТРУМЕНТИ ПЕРСОНАЛІЗОВАНОЇ ПРОМОЦІЇ ЗДОРОВ'Я.....	148
<i>Євгеній ШКВАРА, Яніна ФЕДОРЕНКО</i> МИКОЛА МІХНОВСЬКИЙ – ПЕРШИЙ ІДЕОЛОГ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ НЕЗАЛЕЖНОСТІ У ХХ СТОЛІТТІ	150
<i>Дмитро ШУМЕЙКО, Людмила ВОРОНОВСЬКА</i> МОТИВАЦІЙНИЙ ПРОЦЕС: СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКИЙ АНАЛІЗ	152
<i>Марія ЯКУБОВСЬКА, Марія СТАХІВ</i> ЗАКОНИ ЧЕСТІ ТА ЧЕСНОСТІ – ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В УМОВАХ ВІЙНИ: ТВОРЧИСТЬ ЮЛІЇ КАШПУРЕНКО	155

Водночас важливою є навичка саморегуляції самого психолога. Ефективна соціальна комунікація неможлива без внутрішньої стабільності, здатності керувати власними емоціями та запобігати професійному вигоранню. Філософія практичної мудрості підкреслює значення усвідомлення власних меж, рефлексії досвіду та постійного саморозвитку. Психолог, який працює з пораненими, має бути прикладом зрілої, врівноваженої особистості, здатної підтримувати інших, не втрачаючи внутрішньої цілісності.

Отже, необхідні навички соціальної комунікації психологів ДСНС для роботи з пораненими виходять за межі технічних умінь і набувають глибокого філософського змісту. Вони передбачають повагу до гідності людини, діалогічність, емпатійність, етичну відповідальність, здатність до рефлексії та усвідомлення смислового виміру людського досвіду. Саме така комунікація стає основою не лише психологічної допомоги, а й відновлення цілісності особистості, її внутрішньої опори та здатності до подальшого життя й служіння навіть після пережитих травматичних подій.

ЛІТЕРАТУРИ

1. Barker P. Milton Erickson's Contribution to Psychiatry. *British Journal of Psychiatry*. 1986;148(4):471-475. doi:10.1192/bjp.148.4.471
2. Jawad A.M., AlNuaemy LM., Qasim N.H., Lyashenko O. Peculiarities of using neuro-linguistic programming for the habilitation of servicemen who were in armed conflicts: розвиток методів управління та господарювання на транспорті, No 3 (84), 2023
3. Norman KP, Govindjee A, Norman SR, Godoy M, Cerrone KL, Kieschnick DW, Kassler W. Natural Language Processing Tools for Assessing Progress and Outcome of Two Veteran Populations: Cohort Study From a Novel Online Intervention for Posttraumatic Growth *JMIR Form Res* 2020;4(9):e17424, doi: 10.2196/17424
4. Sandu, A. (2016). Using the Pyramid of Neurological Levels in the Human Resources Motivation Management. *Revista Romana a capentru Educatie Multidimensionala*, 8(2), 31-44. Doi: <http://dx.doi.org/10.18662/rrem/2016.0802.03>

РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКА ВІЙНА – ВІЙНА «ПРОЗОРОГО ПОЛЯ БОЮ»

Данііл ТУРАНСЬКИЙ, ННІ цивільного захисту, ЦЗк-25-1 група

НК – Валентина ПОДЛЕСНА

Національний університет цивільного захисту України

Сьогодні Україна у 2026 році – це унікальний стан, у якому межа між поточною стрічкою новин та сторінкою підручника історії остаточно розмилася, перетворюючи кожен прожитий день на фундамент майбутнього світового порядку. На п'ятому році повномасштабного вторгнення війна перестала сприйматися як тимчасова надзвичайна подія, ставши тривалим станом існування суспільства, яке навчилося жити на наддовгій дистанції, спираючись на власний потужний оборонно-промисловий комплекс та адаптовану до постійних загроз економіку.

Ця епоха увійде в підручники як час «прозорого поля бою», де домінування безпілотних систем та штучного інтелекту зробило кожен крок видимим для ворога, а застосування новітніх типів озброєнь, як-от балістичних ракет нового покоління на початку 2026-го, створило нові прецеденти у світовій військовій науці. Поки на міжнародних майданчиках, зокрема в Абу-Дабі, тривають виснажливі переговори про архітектуру майбутнього миру, реальність всередині країни залишається загартованою

зимовими обстрілами енергетики та побутовим героїзмом людей, що тримають тил у мороз і темряву [1]; [4].

Найважчим історичним викликом цього періоду залишається демографічний розлом, спричинений міграцією та втратами, що на десятиліття вперед визначить соціальний портрет нації. Водночас ми є свідками першого в історії людства тотального архівування війни в режимі реального часу: від 4К-відео з дронів до приватних переписок, які вже сьогодні стають доказами для міжнародних трибуналів [2].

Для формування аналізу дослідники сьогодення спираються на оперативні звіти Institute for the Study of War (ISW) та аналітику RUSI щодо стратегій виснаження, прогнози The Wall Street Journal та CNN стосовно дипломатичних процесів початку 2026 року, економічні огляди RBC-Ukraine та дані проєктів документування, як-от Documenting Ukraine (Відень) та архіви ініціативи «24.02.22», що дозволяють фіксувати живу історію безпосередньо в момент її створення [2].

Соціальний ландшафт адаптується через нові закони про підтримку працівників критичної інфраструктури та цифровізацію послуг для біженців, тоді як на прифронтових територіях, від Херсона до Сумщини, розгортається мережа «малої протидронової ППО», що рятує життя в умовах постійного терору [2]; [3].

Нинішній період увійде в історію як час, коли Україна не просто тримала оборону, а створювала нові стандарти стійкості, де цифровізація державного управління та військова інноваційність стали єдиним шляхом до збереження суверенітету в умовах глобальної нестабільності

ЛІТЕРАТУРА

1. *Українська правда*. Бондарева Х., Романенко В. В Абу-Дабі обговорили можливість перемир'я і моніторинг зупинки бойових дій. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2026/02/05/8019623/>.

2. *Український інститут майбутнього* (звіти про застосування AI, Mission Control у DELTA та стратегію «малої ППО» для прикордоння). URL: <https://uifuture.org/dajdzhesty/viy-na-z-02-po-08-12-2025/>.

3. *Minfin, GMK Center* (прогнози ВВП на 2026 рік, дефіцит електроенергії), портал *ThePage.ua* (демографічна статистика). URL: https://ces.org.ua/tracker-economy-during-the-war/?gad_source=1&gad_campaignid=22399715949&gbraid=0aaaaacm-mc0n66igf7duztedzc0buo8hn&gclid=cjwkcaiazz_nbhaeeiwamtqky6tfxibia3lrnk53mc6mhzwbqu_xmx0toemwxlobyfasvkbk6ibqgxocenmqavd_bwe.

4. *Misto.media* (дані про масовану атаку 12 лютого 2026 року та стан теплопостачання в містах). URL: https://mistosumy.com/news/ukraina_i_mir/97310-u-kijevi-vidnovili-teplo-u-2600-budinkax-pislia-ataki-12-liutogo.html.

HUMANITARIAN COMPONENT OF HIGHER EDUCATION AS A FACTOR IN FORMING THE PROFESSIONAL IDENTITY OF STUDENTS OF TECHNICAL INSTITUTIONS IN GERMANY

Roman FRANCO, Technical University of Munich, Germany

The modern system of higher education is characterized by the desire to combine professional training with the comprehensive development of the student's personality. This task is especially relevant for technical institutions of higher education, where engineering and natural sciences traditionally dominate. At the same time, in modern society, a specialist in a technical field is expected not only to have a high level of professional knowledge, but also to have a developed system of values, social responsibility, communicative culture, and